

ירמיהו א'

ירמיהו א':א'-י'

(א) דברי ירמיהו בן-חלקיהו מן-הכהנים אשר בענתות בארץ בנימן: (ב) אשר הָיָה דבר-יהוה אליו בימי יאשיהו בן-אמון מלך יהודה בשלש-עשרה שנה למלכו: (ג) ויהי בימי יהויקים בן-יאשיהו מלך יהודה עד-תם עשתי עשרה שנה לצדקיהו בן-יאשיהו מלך יהודה עד-גלות ירושלם בחדש החמישי: {פ} (ד) ויהי דבר-יהוה אלי לאמר: (ה) בטרם (אצורך) [אצורך] בבטן ידעתיה ובטרם תצא מרחם הקדשתיה נביא לגוים נתתיה: (ו) ואמר אהה אדני יהוה הנה לא-ידעתיה דבר כי-נער אנכי: {ס} (ז) ויאמר יהוה אלי אל-תאמר נער אנכי כי על-כל-אשר אשלחך תלך ואת כל-אשר אצוך תדבר: (ח) אל-תירא מפניהם כי-אתה אני להצלה נאם-יהוה: (ט) וישלח יהוה את-ידו ויגע על-פי ויאמר יהוה אלי הנה נתתי דברי בפיך: (י) ראה הפקדתיה & היום הזה על-הגוים ועל-הממלכות לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס לבנות ולנטוע: {פ}

רש"י על ירמיהו א':א'

(א) דברי ירמיהו בן חלקיהו וגו'. ליתי בר קלקלתא דתקנן עובדוהי ירמיה בא מרחב הזונה ולוכח בר מתקנתא דמקלקלן עובדוהי אלו ישראל שקלקלו מעשיהן שבאו מזרע כשר:

רש"י על ירמיהו א':ה'

(ה) נביא לגוים. לישראל שהיו נוהגים עצמם כעכו"ם כך נדרש בספרי נביא מקרבך וגו' (דברים י"ח:ט"ו) יקים לך ולא למכחישי תורה הא מה אני מקיים נביא לגוים נתתיך בבני ישראל שהיו נוהגים כעכו"ם ד"א בטרם תצא מרחם הקדשתך עליך אמרתי למשה נביא אקים להם כמוך (דברים י"ח:י"ח) זה הוכיחם וזה הוכיחם זה נתנבא ארבעים שנה וזה נתנבא ארבעים שנה:

רש"י על ירמיהו א':ו'

כי נער אנכי. איני כדאי להוכיחן משה הוכיחן סמוך למיתתו כבר נחשב בעיניהם בכמה נסים שעשה להם הוציאם ממצרים וקרע להם את הים הוריד את המן הגיז את השליו נתן להם את התורה העלה את הבאר אני בתחלת שליחותי אני בא להוכיחם:

פסיקתא דרב כהנא י"ג:א'-ט"ו

דברי ירמיהו.

[א] ר' אבא בר כהנא פתח צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישה עניה ענתות (ישעיה י:ל). ... ד"א בת גלים, בת גולים. ברתהון דגילוליא. ביתו של אברהם, מה כת' בו, ויאמר י"י אל אברם לך לך מארצך וגומ' (בראשית יב:א). ביתו של יצחק, מה כת' בו, וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה (שם כו:א). ביתו של יעקב, מה כת' בו, וישמע יעקב אל אביו ואל אמו (שם כח:ז). הקשיבי (ישעיה שם), הקשיבו למצותי, הקשיבו לדברי תורה, הקשיבו לדברי נבואה, ואם לאו לישה (שם), הא אריה סליק עלך, זה נבוכד נצר הרשע, דכת' ביה עלה אריה מסבכו (ירמיה ד:ז). ענייה (ישעיה שם), מן הצדיקים, ענייה מדברי תורה, ענייה מן המצות וממעשים טובים, ואם לא, ענתות (שם), הא ענתותי אתי ומתנבא עלך דברי תוכחות. לפיכך צורך הכת' לומ' דברי ירמיהו בן חלקיהו (ירמיה א:א).

(ג) [ג] ר' אחא פתח אבותיכם איה הם והנביאים הלעולם יחיו (זכריה א:ה). א"ר אחא א' הק' לישר', בניי, אבותיכם שחטאו לפניי איכן הם. אמרו לפניו, רבון העולמים והנביאים הלעולם יחיו. א' להן, אע"פ שמתו אין נבואתם קיימת, משה מת אין נבואתו קיימת, וירמיה שהוא חי ודבריו קיימין. לפיכך צריך הכת' לומ' דברי ירמיהו בן חלקיה (ירמיה שם).

(ה) [ה] ר' שמואל בר נחמן פתח אם לא תורישו את יושבי הארץ מפניכם וג' (במדבר לג:נה). אמ' הק' לישר' אני אמרתי לכם כי החרם תחרימם החתי והאמרי (דברים כ:ז), ואתם לא עשיתם כן, אלא ואת רחב הזונה ואת בית אביה ואת כל אשר לה החיה יהושע (יהושע ו:כה), הרי ירמיה בא מבני בניה של רחב הזונה ועוש' לכם דברים של סיכים בעיניכם ולצנינים בצידכם. לפיכך צריך הכת' דברי ירמיהו (ירמיה א:א).

(ו) [ו] ר' יודה בר' סימון פתח נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך (דברים יח:יח), וכת' ולא קם נביא עוד בישראל כמשה (שם לד:י), ואת או' כמוך, אלא כמוך בתוכחות. את מוצא כל מה שכת' בזה כת' בזה. זה נתנבא ארבעים שנה וזה נתנבא ארבעים שנה, זה נתנבא על יהודה וישר' וזה נתנבא על יהודה ויש', זה עמדו בני שבטו כנגדו וזה עמדו בני שבטו כנגדו, זה הושלך ליאור וזה הושלך לבור, זה הוצל על ידי אמה וזה הוצל על ידי עבד, זה בא בדברי תוכחות וזה בא בדברי תוכחות. לפיכך צריך הכת' לומר דברי ירמיהו (ירמיה א:א).

(יא) [יא] ד"א ירמיה רם יה.

(יב) [יב] ד"א ירמיה, שבימיו נעשה בית המקדש אירימון. ד"א ירמיה, שבימיו נתרוממה מידת הדין.

זכריה א': ד'-ה'

(ד) אֶל־תְּהִינּוּ כְּאֲבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ־אֵלֵיהֶם הַנְּבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שׁוּבוּ נָא מְדַרְכֵיכֶם הָרְעִים (ומעליליכם) [ומעלליכם] הָרְעִים וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִקְשִׁיבוּ אֵלַי נְאֻם־יְהוָה: (ה) אֲבֹתֵיכֶם אִי־הֵם וְהַנְּבִיאִים הַלְעוּלָם יַחֲיוּ:

שמות ד': א'-י"ד

(י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַם מִתְּמוּל גַּם מִשְׁלֹשׁ גַּם מֵאָז דִּבַּרְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ כִּי כְבֹד־פָּה וּכְבֹד לְשׁוֹן אָנֹכִי: (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם אֹו מִי־יִשׁוּם אֵלִים אֹו חֲרָשׁ אֹו פֶקַח אֹו עֹנֵן הֲלֹא אָנֹכִי יְהוָה: (יב) וְעַתָּה לָךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבָר: (יג) וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח־נָא בְיַד־תְּשַׁלַּח: (יד) וַיַּחֲרֹ־אֶף יְהוָה בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְרֵן אַחִיךָ הַלְוִי יִדְעָתִי כִּי־דִבַר יִדְבָר הוּא וְגַם הִנֵּה־הוּא יֵצֵא לְקִרְאָתְךָ וְרָאָךְ וְשָׁמַח בְּלָבוֹ:

רד"ק על ירמיי א': אי

(א) דברי ירמיהו בן חלקיהו. כתב אדוני אבי ז"ל כי חלקיהו זהו חלקיהו בן שפן הכהן שמצא ספר התורה בבית ה' בימי יאשיהו וירמיהו בנו נבא בימי יאשיהו ותחלת נבואתו היתה בשנת שלש עשרה למלכו ועדין לא שבו יאשיהו ויהודה מרעתם עד שמנה עשרה שנה למלכו שמצא ספר תורה:

ירמיהו א': י"א-י"ט

(יא) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מָה־אַתָּה רֹאֶה יְרֻמֶּיהוּ וְאִמֹר מִקֵּל שֶׁקֶד אָנֹכִי רֹאֶה: (יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִיטַבְתָּ לְרֹאאוֹת כִּי־שֶׁקֶד אָנֹכִי עַל־דְּבָרִי לְעִשְׂתּוֹ: {ס} (יג) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה & אֵלַי שְׁנִית לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה וְאִמֹר סִיר נְפוּחַ אָנֹכִי רֹאֶה וּפְנִי מִפְּנֵי צְפוּנָה: (יד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מִצְפוֹן תִּפְתַּח הָרְעָה עַל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: (טו) כִּי & הַנְּנִי קִרְא לְכָל־מִשְׁפָּחוֹת מִמְּלָכוֹת צְפוּנָה נְאֻם־יְהוָה וּבָאוּ וְנָתְנוּ אִישׁ כִּסְאוֹ פֶתַח & שְׁעָרֵי יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל־חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה: (טז) וּדְבַרְתִּי מִשְׁפָּטֵי אוֹתָם עַל כָּל־רְעֵתָם אֲשֶׁר

עֲבוּנֵי וַיִּקְטְרוּ לְאֱלֹהִים אַחֲרָיִם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי יָדֵיהֶם: (יז) וְאַתָּה תֵּאָזֵר
מִתְנִיָּה וְקִמְתָּ וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי אֶצְנֶה אֶל־תַּחַת מַפְנִיָּהֶם פֶּן־
אֲחַתְּךָ לִפְנֵיהֶם: (יח) וְאַנִּי הִנֵּה נֹתֵתִיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְּצָר וּלְעַמּוּד בְּרָזָל וּלְחַמּוֹת
נֹחֶשֶׁת עַל־כָּל־הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֵיהָ לְכַהֲנֵיהָ וּלְעַם הָאָרֶץ: (יט) וְנִלְחַמְנוּ
אֵלֶיךָ וְלֹא־יִוָּכְלוּ לָךְ כִּי־אֲתָךְ אָנֹכִי נֹאֵם־יְהוָה לְהַצִּילְךָ: {פ}

פסיקתא רבתי כ"ו:א'

(א) ויהי בעת שסרחה הצאן ולא שמעה לדברי אדוניה שנאה רועי כבשיה ופרנסיה הטובים ורחקה מהם: הצאן אילו בית ישראל שנמשלו כצאן ואתן צאן מרעיתי וגו' (יחזקאל ל"ד ל"א) שנאה רועי כבשיה ומינתה עליהם רועים של שקר ואף היא תועה לבה מאחר בוראה ונפנה לבה אחר החטא ירמיה הנביא היה מתנבא עליה ברוח הקודש: הוא היה אחד מארבעה בני אדם שנקראו יצורים הראשון הוא היה אדם הראשון הה"ד וייצר ה' אלקים את האדם וגו' (בראשית ב' ז') השני הוא היה (ישעיה) [יעקב] דכתב ביה (אומר) [כה אמר ה'] בוראך יעקב ויוצרך ישראל וגו' (ישעיה מ"ג א') השלישי [הוא היה ישעיה דכתיב ועתה אמר ה' יצרי מבטן (שם מ"ט ה') הרביעי] הוא היה ירמיה דכתב בטרם אצרך בבטן ידעתוך וגו' (ירמיה א' ה') אילו כתב בהם יצירה... אמר לו הקדוש ברוך הוא בטרם אצרך בבטן עד שלא יצרתוך במעי אמך מניתך להיות מתנבא על עמי ענה ירמיה ואמר לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם איני יכול להתנבאות עליהם איזה נביא יצא להם ולא בקשו להורגו עמדו להם משה ואהרן לא בקשו לרגום אותם באבנים שנאמר ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים (במדבר י"ד י') העמדת להם אליהו בעל קווצות והיו מלעיגים ומשחקים עליו הרי מסלסל קווצותיו שכן [שמו] איש בעל [קווצות והיו מלעיגים ומשחקים] [שער] (מלכים ב' א' ח') העמדת להם אלישע והיו אומרים לו עלה קרח [עלה קרח] (שם ב' כ"ג) איני יכול לצאת על ידי ישראל הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי (ירמיה א' ו') אמר לו הקדוש ברוך הוא הלא לנער אני אוהב שנאמר כי נער ישראל ואהבהו (הושע י"א א') שלא טעם טעם חטא וכשגאלתי את ישראל ממצרים קראתי אותן נער דכתב כי נער ישראל [וממצרים קראתי לבני] (שם) ובאהבת נער אני נזכר לכנסת ישראל דכתב זכרתי לך חסד נעורייך (ירמיה ב' ב') ואף אתה אל תאמר כי נער אנכי כי על כל אשר אשלחך [תלך וגו']...

מלבי"ם על ירמיהו א':י"ב

ויאמר ה' היטבת לראות, הדמות הזו מכוון אל כוונת הנבואה בכל הצדדים, א. כי תפס אל הדמות שם מקל לא שם מטה, שהמטה ירמוז לפעמים למשענת ולמשרה, והמקל יציין ההכאה המטה לכבוד אל הנושאה לא המקל, וכן עם כשדים הם ביד ה' כמקל חובלים ליסר החוטאים לא כמטה לכבוד או למשענת, ב. במה שראהו שקד, ר"ל מוציא פריו ברגע זו, וזה מורה רוב המהירות שיוציא ציצו ופרחו ופריו כרגע, עם מה שיסכים לזה הזמן שהשקדים מוציאים פרים בכ"א יום, וכן היו כ"א יום מן י"ז בתמוז עד ט' באב כמ"ש חז"ל, ג. מסכים לזה שם הפרי, ששקד מורה שקידה והשתדלות שישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו, ועז"א כי שוקד אני על דברי לעשותו כאילו עם הדבור מחובר ההשתדלות להוציאו אל הפועל במהירות כמו שעם ראיית המקל הוציא ציצו ופריו, (ולדברי חז"ל היתה המהירות הזו לטובה שהקדים שתי שנים קודם ונושנתם בל יתקיים ואבדתם מהרה בשיתמלא סאתם בהחלט, ובזה אמר על צד הדרוש היטבת לראות, ר"ל השקידה הזאת היא לטובת ישראל והצלתם):

ירמיהו ב':א'-ג'

(א) ויהי דברי יהוה אלי לאמר: (ב) הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אֲהַבֶּתְךָ כְּלוּלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בְּמִדְבָר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: (ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתָה כָּל־אֲכָלֶיךָ יִאֲשְׁמוּ רֵעֶה תְּבֹא אֲלֵיהֶם נֹאס־יְהוָה: {פ}

סימי פיטרס Source Sheet created on Sefaria by